नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा
टेकु, काठमाडौं

विश्व औलो दिवस

२५ अप्रिल २०२५

Malaria Ends With Us: Reinvest, Reimagine, Reignite “पुनर्लगानी, पुनर्सोच र पुनर्जागरण: हामी बाटै औलो निवारण”

नेपाल औलो रणनीतिक योजना २०२५-२०३०

नेपाल औलो रणनीतिक योजना २०२५-२०३० (Nepal Malaria Strategic Plan, 2025-2030) अनुसार नेपाललाई सन् २०३० सम्म औलोमुक्त राष्ट्र बनाउने परिकल्पना गरिएको छ । सोही अनुसार औलो निवारण लक्षित कार्यक्रमहरु संघ, प्रदेश र स्थानीय स्तरमा संचालन हुँदै आईरहेका छन् ।

दीर्घकालीन सोच

औलोमुक्त नेपाल ।

ध्येय

औलो निवारणका लागि औलोका बिरामीहरुको समयमै पहिचान, शीघ्र उपचार तथा प्रतिकार्यमा सर्वव्यापी पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

लक्ष्य

- २०२६ सम्ममा स्थानीय औलोका बिरामीहरुको सङ्ख्यालाई शून्यमा पुऱ्याउने र तत्पश्चात सो स्थितिलाई कायम राख्ने ।
- औलोको पुनरागमनको रोकथाम (prevention of re-establishment) का लागि संयन्त्रहरुलाई सुदृढ गर्ने ।

उद्देश्य

- स्वास्थ्य प्रणालीका सबै तहमा औलोको गुणस्तरीय निदान, उपचार र रोकथामका उपायहरु सुनिश्चित गर्ने ।
- औलोलाई पुनरागमन हुनबाट रोक्न र प्रमाणमा आधारित निर्णय गर्नका लागि निगरानी प्रणाली सुदृढ बनाउने ।

मार्गदर्शक सिद्धान्त

- राज्यका सबै तहमा राजनीतिक स्वामित्व र प्रतिबद्धताका साथै सहभागिता सुनिश्चित तथा कायम गर्ने ।
- सशक्त निगरानी र प्रतिकार्य प्रणाली तयार गरी उत्थानशील र उत्तरदायी स्वास्थ्य प्रणालीका लागि योगदान गर्ने ।
- समुदायको सचेतजना र अर्थपूर्ण सहभागिता प्रवर्द्धन गरी दिगो रोकथाममूलक व्यवहार र स्वास्थ्य सेवा उपभोग गर्ने अभ्यासलाई बढावा दिने ।
- निजी क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिकालाई आत्मसात गर्दै सम्बन्धीत स्वास्थ्य र गैरस्वास्थ्य क्षेत्रबीच दीर्घकालीन साझेदारी र सहकार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- स्वास्थ्यमा सर्वव्यापी पहुँचलाई प्रवर्द्धन गरी गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा र आपूर्तिमा न्यायोचित र मितव्ययी पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

रणनीतिहरु (Strategies)

नेपालमा औलो निवारण गर्नका लागि प्रस्तावित पाँच प्रमुख रणनीति र सम्बन्धित क्रियाकलापहरु यस प्रकार छन्:

रणनीति १	तथ्यमा आधारित निर्णय, औलोरोग प्रतिकार्य तथा औलोको पुनरागमनको रोकथामका लागि औलो निगरानी प्रणालीलाई सुदृढ बनाउने ।
रणनीति २	प्रभावकारी कीट निगरानी र नियन्त्रणका गतिविधिहरुमार्फत रोगको रोकथाम सुनिश्चित गर्ने ।
रणनीति ३	औलोका बिरामीहरुको गुणस्तर सुनिश्चित निदान, र उपचारमा सर्वव्यापी र शीघ्र पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
रणनीति ४	औलो निवारणका लागि राज्य सञ्चालनका तीनवटै तहमा राजनीतिक प्रतिबद्धता, स्वामित्व र समर्थनकारी वातावरण सुनिश्चित गर्ने ।
रणनीति ५	औलो कार्यक्रममा नवप्रवर्तनको उपयोग तथा कार्यगत अनुसन्धान (operational research) को विस्तार गर्ने ।

स्थानीय तथा आयातीत औलो बिरामीहरुको संख्या

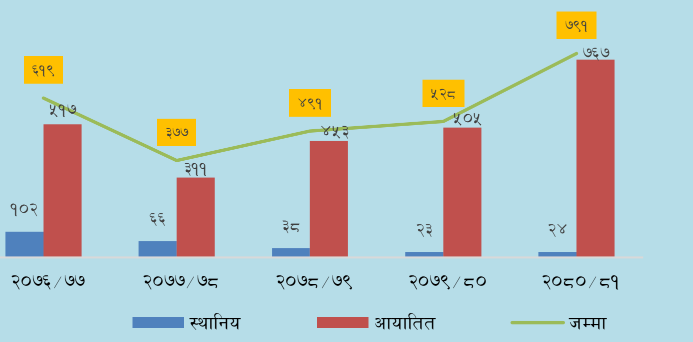

पि.भाइभेक्स तथा पि.फाल्सिपारम भएका औलो बिरामीहरुको संख्या

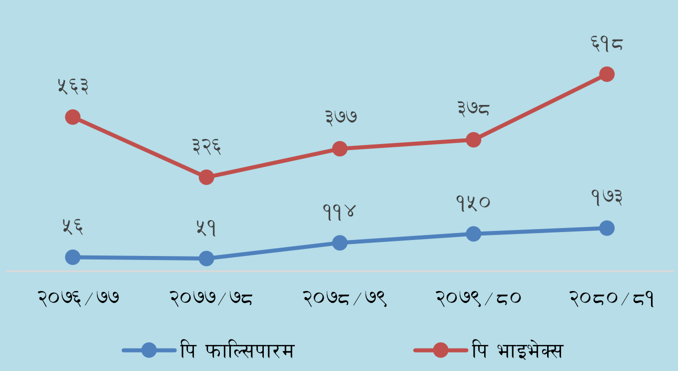

नोट: पि.भाइभेक्समा पि.ओभाली र पि.फाल्सिपारममा पि.मिक्सको संख्या पनि समावेश गरिएको छ ।

बार्षिक रक्त परिक्षण दर (ABER), पोजिटिभ दर (TPR) र रुग्णता (API)

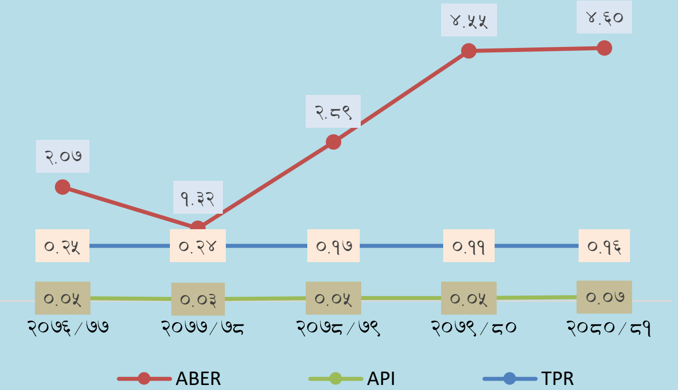

औलो तथ्य पृष्ठ (Malaria Fact Sheet)

सूचाङ्क		राष्ट्रिय स्तर					प्रदेश स्तर (आ.ब. २०८०/८१)						
		२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदुरपश्चिम
औलो सम्बन्धि इपिडिमियोलोजिकल तथ्याङ्क (Malaria Epidemiological Data)													
औलोको जोखिममा रहेको जनसंख्या '००० *		१२,१७५	११,९०३	१०,१४०	१०,२९९	१०,७७३	१००२	१३०३	१८१८	११४०	१७४०	१२६२	२५०५
जम्मा रक्त नमूना परिक्षण		२,५२,१५६	१,५६,७८८	२,९२,८३८	४,६८,३०३	४,९५,७६८	३५,३२६	४१,४६१	१,२६,०६८	३९,५२६	१,१६,८६२	५१,२२३	८५,३०२
जम्मा निश्चित गरिएको बिरामी		६१९	३७७	४९१	५२८	७९१	१२	९१	९१	१६	३१०	३७	२३४
जम्मा स्थानीय बिरामी		१०२	६६	३८	२३	२४	१	०	१	०	१२	१	९
जम्मा आयातित बिरामी		५१७	३११	४५३	५०५	७६७	११	९१	९०	१६	२९८	३६	२२५
जम्मा प्लाज्मोडियम फाल्सिपारम *(Pf)* बिरामी**		५६	५१	११४	१५०	१७३	६	२०	२८	७	७२	७	३३
प्लाज्मोडियम फाल्सिपारम *(Pf)* बिरामी (		९.०५	१३.५३	२३.२०	२८.४१	२१.८७	५०.००	२१.९८	३०.७७	४३.७५	२३.२३	१८.९२	१४.१०
जम्मा प्लाज्मोडियम भाइभेक्स *(Pv)* बिरामी***		५६३	३२६	३७७	३७८	६१८	६	७१	६३	९	२३८	३०	२०१
रोग संक्रमण दर/१००० (API)		०.०५	०.०३	०.०५	०.०५	०.०७	०.०१	०.०७	०.०५	०.०१	०.१८	०.०३	०.०९
वार्षिक रक्त परिक्षण दर (ABER)		२.०७	१.३२	२.८९	४.५५	४.६०	३.५२	३.१८	६.९३	३.४७	६.७२	४.०६	३.४०
रक्त परिक्षण पोजिटिभ दर (TPR)		०.२५	०.२४	०.१७	०.११	०.१६	०.०३	०.२२	०.०७	०.०४	०.२७	०.०७	०.२७
उमेरका आधारमा बिरामीको संख्या (Age-wise Case Distribution)													
० देखि ४ वर्ष उमेर	महिला	४	१	२	१	४	०	०	०	०	१	१	२
	पुरुष	६	४	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५ देखि ९ वर्ष उमेर	महिला	११	५	४	२	३	०	०	०	०	०	०	३
	पुरुष	८	९	५	४	५	०	०	०	०	०	२	३
१० देखि १४ वर्ष उमेर	महिला	१२	१२	४	२	६	०	१	०	०	१	०	४
	पुरुष	११	७	९	९	११	१	१	०	०	४	२	३
१५ वर्ष भन्दा माथि	महिला	८५	४३	४९	४५	५६	२	०	५	१	११	३	३४
	पुरुष	४८२	२९६	४१७	४६५	७०६	९	८९	८६	१५	२९३	२९	१८५
औलो संक्रमण स्थानहरुको संख्या (Number of Foci Area)													
सक्रिय स्थान (Active Foci)		३८	३०	२४	१६	२३	१	१	०	०	१२	१	८
संभाब्य तर सक्रिय नभएको स्थान (Residual Non-active Foci)		२४१	११७	४८	४४	२८	०	०	०	०	४	७	१७
संभाब्यता नभएको स्थान (Cleared Foci)		१५०	१५२	८७	२३	३३	०	०	०	०	७	१०	१६
कीटनाश झूल बितरण संख्या (Number of LLIN Distribution)													
आम बितरण (उच्च जोखिम क्षेत्रका आम समुदायका लागि)		६८,५२८	१२५,७९४	८८,८९७	९७,०५३	७८,५९८	०	०	०	०	१५,३७८	१७,१२८	४६,०९२
नियमित बितरण (गर्भवती महिला तथा जोखिम समूहका लागि)		५४,१३२	३४,५८६	२१,४००	२०,२०७	१७०२५	११४९	६४४	१०५	२९६	२९६८	३१६८	८६९५
बिषादी छिड्काउ (Indoor Residual Spraying)													
लाभान्वित जनसंख्या		२८५,२५०	२८१,१५०	२२१,०००	४८८,८७६#	३२३४७९ #	९२,७२६	६०,७८४	८,९००	८७०	२७,९१३	३५,१०७	९७,१७९

*औलोको उच्च, मध्यम तथा कम जोखिम क्षेत्रको जनसंख्या (औलो सुक्ष्मस्तरीकरणको आधारमा), ** *P. falciparum + P. mix* , ****P. vivax + P. ovale*

औलो तथा अन्य कीटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि लाभान्वित जनसंख्या

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा